

Sygn. akt VII U 2581/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Ewa Gulska

Protokolant sekr. sąd. Katarzyna Trafisz

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2015 roku w Lublinie

sprawy S. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 4 listopada 2014 roku znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje S. C. prawo do emerytury od dnia(...) roku.

VII U 2581/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 04.11.2014 r., (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w L., odmówił S. C. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), albowiem wnioskodawczyni nie udowodniła żadnego okresu z wymaganego minimum 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r. W tym zakresie Zakład

nie uwzględnił okresów pracy S. C. w Zakładach (...) S.A.

na stanowisku „obuwnik” (zgodnie z przedłożonym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach), albowiem stanowisko to nie jest tożsame

z tymi, jakie wymienia stosowne zarządzenie resortowe, wydane na podstawie powołanego rozporządzenia (k. 101-102 akt emerytalnych).

S. C. odwołała się od powyższej decyzji, wskazując,

że legitymuje się przepisaniem stażem zatrudnienia w szczególnych warunkach, czemu nie przeczą mankamenty formalne wydanego jej świadectwa pracy (k. 2

i v. akt sprawy).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. C. (z. d. M.) urodziła się (...), legitymuje się sumarycznym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 20 lat, 6 miesięcy i 28 dnia, a w dniu (...)r. wystąpiła z wnioskiem o emeryturę, oświadczając, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W zakresie swojego stażu pracy w szczególnych warunkach przed 01.01.1999 r. wnioskodawczyni powołała się na zatrudnienie w Zakładach Produkcji (...) sp. z o.o. w upadłości (z uwzględnieniem poprzedników prawnych) w okresie od 17.05.1978 r. do 02.01.2000 r., w którego ramach, tj. od 19.05.1978 r. do 01.10.1981 r., od 05.05.1985 r. do 01.01.1993 r., od 01.02.1993 r. do 08.03.1993 r., od 24.04.1993 r. do 01.08.1997 r., od 26.08.1997 r. do 05.05.1998 r., od 16.06.1998 r. do 13.11.1998 r., oraz od 28.11.1998 r. do 31.10.2000 r. w pełnym wymiarze wykonywała prace, związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skózanego – wymienione w wykazie A, dziale VII, poz. 14 załącznika do wyżej powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. (świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 31.01.2001 r., wystawione przez syndyka masy upadłości wyżej wymienionych Zakładów – k. 43 a. e.).

W stosownym świadectwie, zarządca zakładu pracy, w jakim ubezpieczona pracowała, powołał się także na wykaz A, dz. VII, poz. 14, poz.

1-5, zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 07.07.1987 r. (gdzie wymieniono stanowiska obuwnika z wyszczególnieniem wykonywanych prac).

Nadto, zgodnie z „ogólnym” świadectwem pracy, ubezpieczona w trakcie omawianego zatrudnienia wykorzystwała urlop bezpłatny w wymiarze 28 dni

w 1993 roku oraz 3 dni w 1998 r., a także wykorzystwała nieskładkowe okresy absencji po 14.11.1991 r., wykazane w punkcie 10. tego dokumentu.

Organ rentowy co prawda ustalił, że okresy pracy S. C., wskazane przez pracodawcę jako zatrudnienie w szczególnych warunkach, na dzień 31.12.1998 r. wyniosłyby łącznie 16 lat, 5 miesięcy i 9 dni (z wyłączeniem okresów niezdolności do pracy po 14.11.1991 roku oraz urlopów bezpłatnych), jednak odmówił zaliczenia tej pracy do wymaganego stażu z przyczyn, o jakich była mowa na wstępie.

S. M. została zatrudniona w ówczesnych (...) Zakładach (...), na Wydziale (...)

i stanowisku pracownika bezpośrednio produkcyjnego od dnia 17.05.1978 r.

na okres próbny, a następnie – od 31.05.1978 r. do 17.05.1979 r. – na okres wstępny (umowy o pracę, k. 3-4 akt osobowych – koperta, k. 25 a. s.). Od dnia 01.11. 1978 r. ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku obuwnika montażysty, a z dniem 17.05.1979 r. stanowisko to powierzono jej na czas nieokreślony (k. 5-6 a. o.).

Praca na Wydziale (...)podzielona była między trzy hale montażowe i jedną szwalnię. Na jednej z hal montażowych, razem z około 40 innymi pracownikami, pracowała wnioskodawczyni. Praca była skupiona wokół jednej taśmy produkcyjnej, podzielonej na odcinki w zależności od etapu prac (zeznania świadków: B. B. – k. 17, I. M. – k. 17 i v.; zeznania wnioskodawczyni – k. 16v. – 27v. w zw. z 27v.).

W okresie 12.02.1982 r. do 01.05.1985 r. odwołująca korzystała z urlopu wychowawczego i bezpośrednio po nim (od 02.05.1985 r.) kontynuowała zatrudnienie na dotychczasowym stanowisku (karty urlopowe, wniosek o skrócenie urlopu z adnotacją pracodawcy, karta obiegu, angaż – k. 11-15), niemniej jednak dopiero od 05.05.1985 r. podjęła na nowo czynności, które pracodawca zaliczył do prac w szczególnych warunkach (zbiorcza, osobowa karta wykonywania prac tego rodzaju – k. nieponumerowana a. o.).

Do czynności tych zaliczało się: retuszowanie obuwia, zmywanie go acetonem, drasanie, bądź ćwiekowanie (osobowe karty prac wykonywanych

w szczególnych warunkach z lat 1987, 1988-89, 1990-91, 1996-99 oraz karta zbiorcza, za cały okres zatrudnienia – a. o.). Retuszowanie polegało na likwidowaniu niedociągnięć na powierzchni buta, najpierw za pomocą wosku,

a następnie – w przypadku zadrapań – farbą. D. stanowiło wcześniejszy etap obróbki, polegający na ścieraniu lica ze skóry za pomocą specjalnej maszyny (glazerki) oraz szczotki. Ta druga czynność nie była jednak wykonywana w przypadku lakierów, bądź butów z tworzywa. Zarówno przy retuszowaniu, drasaniu, jak i w przypadku butów niewymagających drasania, powierzchnię wyrobów zmywano za pomocą acetonu w celu usunięcia zanieczyszczeń.

Opisane czynności były wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy oraz stale – tj. bez przerw, z uwagi na taśmową specyfikę produkcji.

Czynnościom tym towarzyszyła uciążliwa i szkodliwa atmosfera pracy, na którą składał się przede wszystkim hałas maszyn oraz opary farb, lakierów, kleju i acetonu. Dodatkowym obciążeniem było to, że taśmę produkcyjną obsługiwano na stojąco. Z tego tytułu wypłacano tzw. dodatek szkodliwy do wynagrodzenia

– zeznania świadków: B. B. – k. 17, I. M. – k. 17 i v.; zeznania wnioskodawczyni – k. 16v. – 27v. w zw. z 27v.

Od czynności bezpośrednio przy produkcji, związanych z występowaniem opisanych warunków szkodliwych, odsuwano kobiety w ciąży i dotyczyło to również wnioskodawczyni przez okres około dwóch miesięcy, kiedy przydzielono jej obowiązki, polegające na sznurowaniu już ukończonych butów (tzw.: „przeciętna”).

W zakresie powyższych ustaleń sąd w pierwszej kolejności – tj. co do ogólnych, formalnoprawnych ram zatrudnienia odwołującej oraz określenia przydzielonych jej zadań – oparł się na archiwalnych dokumentach kadrowych, pozbawionych mankamentów formalnych oraz sporządzonych w okresie, kiedy miały miejsce stwierdzone nimi okoliczności.

Przedmiotowe ustalenia zostały w dalszym zakresie – tj. co do szczegółowego charakteru spornego zatrudnienia – wypełnione treścią zeznań świadków, które zasługiwały na wiarę w całości, jako zgodne z dokumentami źródłowymi oraz spójne wewnątrznie i ze sobą wzajemnie. Każdy ze świadków jest z jednej strony osobą obcą wnioskodawczyni, a z drugiej – był zatrudniony razem z nią na przestrzeni spornego okresu, w tej samej hali produkcyjnej, stąd mógł w obiektywny sposób przekazać bezpośrednie spostrzeżenia co do rekonstruowanych okoliczności.

W materiale dowodowym istniały również pewne nieścisłości, dotyczące okresu urlopu wychowawczego S. C. (pomiędzy źródłowymi dokumentami, a świadectwem pracy oraz zeznaniami odwołującej), co jednak nie ma znaczenia, albowiem urlop ten – bez względu na przyjętą wersję – i tak przypadałby poza okresami pracy w szczególnych warunkach, zewidencjonowanymi przez pracodawcę ubezpieczonej jeszcze w okresie jej zatrudnienia (tj. po 01.10.1981 r., a przed 05.05.1985 r.). Podobnie, jeżeli chodzi o rozbieżność, dotyczącą przebywania przez ubezpieczoną na urlopie bezpłatnym (zachodzącą pomiędzy jej zeznaniami, a treścią świadectwa pracy), jednak w przypadku tej absencji nawet jej odjęcie od okresów pracy w szczególnych warunkach, nie wpływałoby na zmianę rozstrzygnięcia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczona, urodzona po 31.12.1948 r. domagała się emerytury ustalonej w oparciu o staż pracy w warunkach szczególnych, a żądanie to podpada w pierwszym rzędzie pod przepis art. 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748), zgodnie z którym emerytura dla osób ze wspomnianego przedziału wiekowego może być ustalona po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 01.01.1999 r.) osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. minimum 20 lat dla kobiet). Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego

albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa.

Spośród innych przepisów ustawy emerytalnej, do których powołany artykuł się odwołuje, zatrudnienia w szczególnych warunkach dotyczy art. 32, jednak ten przepis również nie określa bezpośrednio wieku emerytalnego, ani rodzajów wspomnianego zatrudnienia, a jedynie odsyła (ust. 4) do przepisów dotychczasowych, przez które należy rozumieć te, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8. poz. 43 ze zm.). Art. 32 jedynie ogólnie stanowi (ust. 2), że za pracowników, zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zatrudnienie, jakie odwołująca wykonywała, stanowiło prace wskazane w dziale VII, pozycji 14 załączonego do tego rozporządzenia wykazu A – związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego. Tego rodzaju czynności były przypisane do posiadanych przez ubezpieczoną w spornym okresie stanowisk „pracownika bezpośrednio produkcyjnego” oraz „obuwnika-montażysty” – wskazane wyżej drasanie polegało bowiem na szlifowaniu obuwia, a retuszowanie stanowiło czynność wykończeniową. Z uwagi natomiast na opisane wyżej warunki przedmiotowego zatrudnienia, charakteryzowało się ono znaczną uciążliwością, o jakiej mowa w art. 32 ust 2 ustawy emerytalnej.

Z kolei, zgodnie z § 4 cyt. rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny 55 lat dla kobiet i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczona rzeczywiście wykonywała pracę w szczególnych warunkach w okresach wskazanych w przedłożonym przez nią świadectwie (zgodnym w tym zakresie ze źródłową dokumentacją osobową), tj. od 17.05.1978 r. do 02.01.2000 r., w którego ramach, tj. od 19.05.1978 r. do 01.10.1981 r., od 05.05.1985 r. do 01.01.1993 r., od 01.02.1993 r. do 08.03.1993 r., od 24.04.1993 r. do 01.08.1997 r., od 26.08.1997 r. do 05.05.1998 r., od 16.06.1998 r. do 13.11.1998 r., oraz od 28.11.1998 r., nieprzerwanie, do 31.12.1998 r.

Powyższe okresy wynoszą łącznie 16 lat, 7 miesięcy i 16 dni, a więc wyczerpują minimum niezbędne dla ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Brak było potrzeby konfrontowania tego okresu – tak, jak to uczynił organ rentowy – z okresem niewykonywania przez ubezpieczoną pracy na urlopie bezpłatnym, albowiem – jak już wyżej wskazano – odjęcie tej absencji (łącznie 1 miesiąc i 1 dzień) i tak nie miałyby wpływu na ustalenie co do spornej przesłanki.

Podobnie, jeżeli chodzi o bliżej nieumiejscowiony w czasie i niewynikający z akt osobowych, około dwumiesięczny okres oddelegowania ubezpieczonej do „zwykłej” pracy w okresie ciąży.

Z kolei pozbawione podstawy prawnej (aczkolwiek również irrelewantne z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy) jest pomniejszanie stażu pracy wnioskodawczyni w szczególnych warunkach o okresy nieskładkowe, związane z absencjami chorobowymi, przypadające po 14.11.1991 roku. Ocena prawna w tym zakresie była przez tutejszy sąd prezentowana już nader często w innych sprawach o emeryturę, jakie toczyły się z udziałem tego samego organu rentowego, tj. ZUS Oddziału w L. (por. w szczególności uzasadnienia: wyroku SN z 09.03. 2012 r., I UK 367/11 oraz uchwały SN z 08.02.2007 r., II UZP 14/06).

Reasumując, zaskarżoną decyzję należy uznać za wadliwą. Abstrahując nawet od poczynionych ustaleń, nie sposób podzielić poglądu ZUS, na którym oparta była odmowa świadczenia, że wykazanie przez pracodawcę ogólnego stanowiska pracy „obuwnik” (którego nazwa nie koresponduje z wykazem resortowym) przy jednoczesnym określeniu charakteru towarzyszącego mu zatrudnienia zgodnie z powołanym wyżej rozporządzeniem, stanowi mankament, wyłączający domniemanie zgodności treści dokumentu prywatnego (świadczenia wykonywania prac w szczególnych warunkach) z rzeczywistością. Wszak chodzi o charakter pracy, a nie nazwę stanowiska, a zawarte w § 2 ust. 2 cyt. rozporządzenia odesłanie do poszczególnych zarządzeń resortowych w zakresie wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach jest obecnie pozbawione znaczenia prawnego. Zarządzenie nie jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego i zarówno sąd, jak i organ administracji, nie mogą na jego podstawie rozstrzygać o prawach obywateli. Co najwyżej treść aktów, wydanych na podstawie ostatnio wskazanego przepisu wykonawczego, może mieć jedynie pomocnicze znaczenie przy kwalifikacji zatrudnienia o niejednoznacznym i nieodpowiadającym nazwie stanowiska charakterze, ku czemu nie było jednak potrzeby w niniejszej sprawie.

Ubezpieczona osiągnęła zatem przepisany staż pracy w szczególnych warunkach, a skoro spełnienie przez nią pozostałych przesłanek emerytury w obniżonym wieku (wiek, ogólny staż emerytalny, nieprzystąpienie do o.f.e.) było bezsporne, to należało zmienić zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie S. C. prawa do emerytury od dnia(...) roku, w którym to dniu ubezpieczona złożyła wniosek o świadczenie (zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Mając powyższe na względzie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w wyroku.